

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An forti definitio sit bona.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO III.

DE FVRTO.

ARTICVLVS I.

Vtrum furti definitio sit bona.

SECUNDVM rerum ordinem, si pretium earum ac dignitatem aestimes, post homicidium quo summū bonorum temporalium adimitur, dicendum statim erat de detractione ac murmuratione, quibus honor fama que adiur. Hæc enim plurius habentur, quam bona externa. Melius est enim inquit Sapiens, nomen bonum quam diuitiæ multa. Attamen lucidior fiet dispositio si non hunc, sed alium cum S. Thom. insequamur ordinem, nempe si prius iniurias expediamus, quæ factæ committuntur, ac deinde ad alias discurremus quæ committuntur verbo. Nam ratione operis criminosis iniuria inest in factis, quam verbo. Atqui S. Thom. quæst. 66 duos hic articulos de dominio præmittit, quod nos ceu primum fundamentum materiæ iniuriæ atque iniustitiæ commutatiuæ, superiori lib. præicimus, ubi per omnes suos numeros dominiorum materiæ deduximus. Primus enim articulus D. Thom. est de rerum possessionem in genere quæ homini statim condito diuinitus cõcessa est. De qua quidem re quæst. 1. disputantes cõstitimus soli Deo in primis rerum dominium iure creationis competere, non modo quantum ad earum vsum, verum etiam quantum ad earum naturas, quas vti que creare, annihilare, & alterare præter leges naturæ potest, in creaturis autem corporalibus solum hominem ostendimus esse rerum dominum, ea scilicet ratione qua libertatem suarum habet actionum ac dominium. Brutum verò minime, ac minus rem ullam insensibilem. Secundum autem S. Thom. adiecit articulum de dominiorum diuisione, qua q. 3. factâ esse monstrauimus iure gentium, rationesque late subiecit ob quas collapsæ naturæ ac prauis affectionibus subdita diuisio talis congruat. Cum ergo tam copiosè illic discussa hæc reliquerimus, nõ est quod sit hic

nam. Nam filius est aliquid patris, & vxor aliquid mariti, quin etiam amicus alter ego. Quapropter qui vnum lædit, in omnes iniurius est. Adde quod etiam dum illi personæ cum qua delinquis iniuriam non inferis, potes & coniunctam lædere. Nam dum tibi vxor in adulterium sua spõte consentit, aut puella in stuprum, licet volentibus iniuriam non facias, illam tamen inferis marito ac patri. Quod autem aliunde possit excessus fieri pater. Primum ex dignitate personæ, vt si principem vel optimum virum, vel viduum, vel orphanum, iniuria læcessas, inde grauius peccat. Vnde Ecclesiastic. 35. Non despicias preces pupilli, neque videam si effundat loquelam gemitus. Hic autem D. Thom. nil de illo impresentiarum meminit, qui in alterum sibi coniunctum iniurius est, vt spauem occidas aut fratrem (hæc enim scelera iam speciem mutant) sed loquitur de personis coniunctis ipsi læso, vbi species delicti non mutantur se per accidens cre-scit culpa.

Ad primum igitur argum. respondetur, quod licet homo suapte natura liber sit tamen dum delinquit per abusum eiusdem voluntatis ius perdit quod habet ad membrorum usum, & ideo merito carceri mancipatur. Exemplo nimirum Dei, qui licet fecerit liberum hominem, quandoque eum accepit, iuxta illud Job 5. qui dissipat cogitationes malignorū ne possint implere manus eorum quod cõperant, licet quandoque perimitur eos suis obsequi animi morbis. Patet namque respublica non de omni culpa carceri tenet reum, sed grauioribus. Ad secundum respondetur quod solummodo parentes retinere filios possunt, ac domini seruos occlusos in parum tempus tam in penam, quam ad eos cohibendos, nam in cluso illa non habet rationem carceris. Alijs autem priuatis id non licet. Quoniam etsi cohibere quisque possit fratrem à malo fraternè corripicndo, nequam tamen inferendo vim. Quin vero priuati cui ceres pro enormi delicto iudicatur puniuntur que in republica, sed rãtum licet vnicuique delictorum qui sibi iniuriã inrogauerit, ad horam detinere, dum eum tradat iustitiæ ministris.

TO
PE
LUS
III
13

Primū
argum.

fit hic nobis de his articulis verbum aliud faciendum. Primus ergo articulus presentis questionis, est de nomine ac definitione furti, qui apud D. Thom. est tertius. Et arguitur a parte negatiua, quod furti definitio quam S. Thom. ac Theologi constituunt, curta mancaque sit, videlicet, Furtum est occulta acceptio rei alienae. Furtum non solum in acceptione consistit, sed in retentione quandiu enim quod furti-puisti non restituis, furti teneris, ergo non satis est dicere acceptio. Secundo. Potest quis non modo alienam rem, verum & propriam quam penes alium deposuerat vel impignoraueat furtim rapere, quod si alterum celauerit, iniuriam illi irrogat, ergo ad rationem furti non requiritur acceptio rei alienae. Tertio. Id quod peccatum minuit non constituit rationem culpae, occultae autem delinquere peccatum minuit, tum quod iudicium sit verecundiae, tum quod scandalum illa ratione caueatur. In contrarium est quod definitio debet esse breuis compendiosaque oratio, sed tribus illis vocibus satis furti natura depro-mitur, ergo definitio pluribus onerata redundat.

Secūdu
argum.

Tertiū
argum.

Sentētia
Isidori
de origi-
ne nom.

De furti tam nomine quam definitione nonnullam inter Doctores varietatem reperias. Isidorus namque libro decimo, eo quod furtum clancularia acceptio sit, putat fur a furto dici, id est a fureo & atro, nempe quod nocturno vitur tempore. Idem ait Varro de re rustica lib. 1. 2. Neque vero iuriconsultus, si de furtis, l. 1. hanc reiecit etymologiam, quamvis & alteram subijciat, ut scilicet a ferendo siue ab aufere-ndo dicatur. Nam & Graeci fures, *φάρμας*, appellant a *φάρμα*, Perparum tamen refert. Attamen de definitione longius iuris interpretes à Philosophis discrepant. Ait enim Paulus eadem l. furtum est contractatio rei fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus eius possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere. Et addunt alij, quod sit contractatio rei mobilis, propterea quod Institut. de usucapio. §. quod autem habetur furtum non fieri loci, aut fundi, ac tandem adiungunt, iniurto domino. Est tamen iuris Doctoribus in more, dum genus aliquod definiunt, species omnes in definitione subnotare. Philosophi vero compendio, rei naturam exprimunt, quam

Defini-
tio furti
secundū
Iuriscō-
iulicos.

post diuisionibus explicatius euoluunt. Quare definitio auctore Aristot. debet esse breuissima oratio, quae rei naturam compendio explicet, qualis ille est. Furtum est occulta acceptio rei alienae. In primis enim cum contractatio solum rei contractum significet, accommo-datus dicitur acceptio, hoc est usurpatio. Mox amplo nomine rei alienae, copiosius res omnes furto captas comprehendimus, quam si dicas rei mobilis. Haud enim tantū res nobiles, verum & inmobiles furto capiuntur, dum subdole possidentur. Quocirca nihil opus est exprimeret, rei vel usus, nam qui re aliena iniurto domino vitur, rem quodammodo alienam capit, hoc est, usurpat. A qui in hoc dicimus, occultae satis significatur fraudulentia, nisi qui clam domino rem capit, fraudem non fecit. Atque eodem verbo de signatur acceptio fieri iniurto domino, nam ignorantia causa est inuoluntarij. Id autem quod adijciunt, lucri faciendi gratia non solum superflue, verum falsè adhibendum est, qui enim rem capitali alienam, quam in hunc proijciat aut incendio tradat, furti reus est, et meti dum id facit non lucri cupidus, sed ut iniuriam inferat id fiat. Igitur ad rationem furti tria requiruntur. Primum quod ratio: em habeat iniustitiae in cuius genere consistit. Et hoc exprimitur cum dicimus acceptio. Intelligitur enim iniurto domino, quae contractatur iniustitia tribuenti vnicuique quod suum est, extenditurque adeo ad detentionem. Secundum est quod differat ab alij iniustitiae speciebus. Et hoc in specie designatur dum dicitur, rei alienae, puta ab eo possessae, qui eius est vere dominus. Nam qui vel membrum alteri abscindit, filiamve aut uxorem rapit, quibus abutatur non fur sed mutilator est, aut raptor, aut adulter. Tertium est quod propriam rationem furti complect, ac demum illud à rapina & latrocinio se iungit, videlicet quod clandestino fiat. Oratio ergo horum trium explicatrix, genuina est definitio furti, videlicet. Occulta acceptio rei alienae. Hinc fit inepte diuidi furtum in fraudulentam occultamque acceptioem & rapinam. Furtum quippe non est genus ad rapinam, sed species illi opposita. Iniuriosa ergo acceptio rei alienae est, quae primo diuiditur

in furtum, & rapinam, seu latrocinium, ut
 articulo proximo patebit. Vtraque tamen
 species ex parte obiecti in quatuor suble-
 gatur. Nam si quod furto rapitur, res est
 sacra sacrilegium dicitur, si verò est pos-
 sessio Reipublicæ, dicitur peculatus. De
 vtroque legitur 23. quæstio. 4. cano. quid
 ergo. Si autem furtum sit de grege disper-
 so, dicitur abigatus. Et qui pecora sic, vel
 armenta abigit, nuncupatur abigens. De
 quibus extat tit. 47. lib. Digest. Quarta de-
 nique species est plagiarum sine plagium,
 pura furtum hominis, ut vendatur. De quo
 etiam extat titulus ad legem Flavianam de
 plagia. Etenim qui seruum, vel ancillam
 domino suo auferit, verè furtum est, possidetur
 enim seruus, ut pecus. Nisi ancillam in tem-
 pus caperet, turpiudinis gratia: nam il-
 le fornicator esset, non fur. Sicut raptor
 est qui ea de causa rapit virginem. Quid
 autem si quis filios, aut vxorem aliam au-
 ferat, ut venderet, vtrum esset furtum
 iam superiori libro, responsum est, quod
 eum pater non sit verè dominus filiorum,
 neque vxoris, illud non est furtum, sed
 plagium, vel captiuitas. Contra hæc au-
 tem forsitan quis arguat. Dum filius clam
 patre, vxorve ne sciente marito aliquid
 ei furtim accipit rem alienam, & tamen
 neuter censetur fur. Respondetur, quòd
 vbi res non est tanti pretij non censetur,
 filij acceptio furtum, eo quod non fiat in-
 iusto domino. Quicumque enim paten-
 tum iure praesumitur pro conditione sua,
 & statu indulgere filio miniores sum-
 ptus, & multò iustius maritus vxori. Quan-
 do vero res esset magni ponderis, ita ut
 merito pater, aut maritus censetur in-
 iustus, profecto verè esset furtum, ut bene
 adnotauit Syluest. verbo, Furtum, §. 11. &
 tenetur filius ad restitutionem si pecu-
 lium habere castrensè, hoc est militaria sti-
 pendia, vel alia bona libera, vel saltem
 postea in diuidenda hereditate id parte-
 cere. Et pariter de vxore censendum. Ta-
 menti quantum ad excommunicationis cèn-
 suras nunquam praesumendus est pater,
 tam ac si spirituali mucrone, aut vxorem,
 aut filios sauciare.

Per hæc ergo clarent argumentorum
 responsa. Ad primum namque responde-
 tur, quòd peccati occultatio esse potest, aut
 causa ipsius, aut circumstantia. Causa, scilicet
 peccati quando delinquens occultatione vit-

tur, vt iustus delinquat, vt patet in fraude,
 & dolo. Quare tunc non diminuit pecca-
 tum, sed suam per se constituit speciem, pu-
 ta furti (vt dictum est) vt distinguitur à
 rapina. Tunc autem occultatio est circum-
 stantia quando is qui peccare decreuit ob
 verecundiam, aut ob cauendum scandala-
 lum in tenebras se addit, vt suam expleat
 libidinem, & tunc diminuit rationem pec-
 cati. Ad secundum argumentum, respon-
 det D. Thom. detinere alienum inuito do-
 mino, eandem habere rationem nocumen-
 ti, atque iniustam acceptionem, ac perinde
 ad rationem furti reduci, super quo respon-
 so multa Caietan commentatur. At vero
 cum bis libro præcedenti, nempe quæstio.
 6. artic. 1. & quæstio 7. artic. vltimo, hoc fa-
 ctis fuerit à nobis discussum, non opus est
 plura hic adhibere. Sed recolere, præceptum
 restitutionis affirmatiuum esse, præcipiens
 bonum opus, includit tamen negotiatio-
 nem retinendi, quæ est prohibitio mali,
 qua ratione affinitatem habet cum furto.
 Igitur hoc quod est detinere, non adhibet
 peccatum nouum illi quod est accipere, sed
 est illius continuatio tanto grauior illic, vt
 diximus, quanto durtior. Si autem no-
 uus adhibeatur positius actus, scilicet si
 proponas non reddere, aut si re aliena ad
 consumendum vitis non proponens dam-
 num soluere, illi actus sunt multiplicata de-
 lecta, contra eandem negationem non re-
 tinendi inclusa in eodem præcepto. At
 vero contra affirmationem restituendi re-
 center peccatur quoties retinens alienum,
 aut videt dominum egere, aut eum petere
 audit: nam tunc nouo iuris merito resti-
 tutione tenetur. Ad tertium argu. sub obscuro
 idem S. Doctor respondet. Sensus eius ta-
 men est, qd qui rem suam quæ penes alium
 est, videlicet penes illum qui illam, vel rapit,
 vel in deposito custodit, furtim rapit,
 fur ob id censendus est, qd licet simpliciter
 sit sua, est tñ alterius secundu qd, vel quantu
 ad custodia, vel quantu ad detentionem.
 Vt autè hæc solutio nonnulla complicare
 falsa. Primum quod res rapta nullatenus rap-
 toris est, res. nullius tantum esse dñi, qui iure
 possidet, quod latroni nõ competit, immo
 detinendo moraliter peccat. Secundo hæc
 solutionis sententia falsa est, nempe qd qui rem
 caput suam furtum faciat, quandoquidem
 non solum vulgari sermone non reputatur
 fur, nisi qui alienum capit, verum & iura
 id

Ad secū-
dū arg.

Ad ter-
tiū arg.

Prima
obiectio
aduer-
sus solu-
tionem.
S. Tho.
Secunda.

TO
re
ius
III
13

id decernunt, ut patet l. si is qui rem. i. ff. de furt. ubi habetur quod qui rem quam com modavit furtiviter, non est fur. Quapropter si postquam res quispiam ex me sustulit, ut statim ab eodem extorqueant, non ero futuri reus. Respondetur mentem S. Thom. legitimam esse, quam ipse statim artic. eiusdem quaestio. patefacit. Si enim ego apud quendam rem meam deposui, vel ille mihi eripuit, & clam illo accipio, propterea censor fur, quia ille nesciens me accepisse tenebitur ex conscientia mihi restituere, & eadem ratione si auferam a latrone ipso inficio. Atque haec de causa ait rem illam quodammodo esse illius servantis depositum, nempe quantum ad ius custodiendi, quinetiam & illius, qui rapuit, quia debet illam servare ad restituendum. Quare ergo non possum priuata auctoritate vi, aut fraus de illam capere.

Solutio.

ARTICVLVS II.

Utrum furtum, & rapina specie differant.

Quamuis ex praecedenti artic. solutio huius quaestionculae facile colligatur, maioris tamen claritatis gratia de eadem differentia rursus quaeritur. Nempe, an inter furtum, & rapinam sit specifica differentia. Arguitur namque a parte negatiua. Primum quod non videntur differre nisi tanquam occultum, & manifestum, quae quidem qualitates in alijs peccatorum generibus non variant species, ut si in publicum peccetis, aut in secreto. Secundo, qua differentia specifica a fine, & formali obiecto sumitur, quod furti, & rapinae idem esse videtur, nempe vsurpatio alienae rei. Tertio, sicut rapitur pecunia ad vitendum ea, ita & puella ad abutendum, rapitur autem puella. siue publica fiat, siue secreta, speciem non mutat, ergo neque rapitur pecunia. In contrarium autem est Aristot. Philosoph. s. Ethicor. cap. 2. ubi furtum, & rapinam diuersas species constituit.

Conclusio responsiva. Ad quaestionem breuissima conclusio- nis. Probatur. Differentia specifica aduim attenditur penes formalem, eandem autem proximam differentiam obiectorum, haec autem in furto, & rapina est specifica, ergo eiusmodi crimina differunt

specie. Probatur minor. Vitia haec ambigunt in hoc conueniunt, quod sunt communitati- ue iustitiae aduersa, quatenus per vtraque istarum acceptio in iustum fit, prius ius alienum violatur, iniustum autem, ut ille habet Aristot. nemo nisi iniustus contraque suam voluntatem patitur, inde ergo actiones istae iniuriosae sunt quod contra voluntatem domini fiunt, qui ideo inuoluntarium patitur, at vero inioluntarium, ut i. Ethic. auctor est Arist. dupliciter fit, nempe aut per ignorantiam aut per volentiam. Furtum autem ex sua ratione dicitur acceptio ignorantiae domino, rapina vero eodem conscientio ac vim patiente, ergo furtum & rapina differunt specie. Itaque non ad rationem alieni aspiciendum est, quae est materiale obiectum, sed ad rationem inuoluntarij. Differentia est quam non solum morale Philosophi verum, & Iuriconf. qui ex eadem philosophia suas leges eliciunt agnoscunt, ut patet l. sed nouo iure, C. de let. fugit & apud Vlpian. l. fur. ff. de fur. Est autem ne quis decipiat mediare consideranda Cogitare. n. qui spiam possit aut in hoc consistere, quod furtum fiat in tenebris, ut Exo. 22. habetur, rapina vero sub luce dicitur. Aut quod furtum in absentia domini committatur, rapina vero in eius presentia. Cum tamen in neutra istarum ratione discriminem consistat. Sed differentia est quod furtum fit absq. violentia, rapina vero, & latrocinium violente. Hinc. n. ut art. ult. videbimus, sagessit rapinae culpae pra. illa quae in furto. Ex quo fit, ut praesente domino furtum fieri possit, sicut & eodem absentia, rapina. Exempli gratia, si praesente patrono impu- rus homo in aedes insulset, illum quae vel resistenter opprimat, vel ne resistat al. get, aut in cellam includat, aut talem ei incur- rat metum, ut taceat, quamuis incrimis id faciat, habetur raptor & latro, quia vim infert. Si vero patronus eius non consentiat, tamen ob suam modestiam taceat, latronis parcens vel honori vel vitae, non erit rapina, sed furtum. Eadem ratione si aedes quis et aggrediatur, licet nemo sit intus, erit rapina. Quia sit ut latrones qui vias publicas ob- sident non fures modo sint, verum & rap- tores. Distinctio autem qua habetur la- de furtis, ubi distinguuntur duo furto- rum genera, quorum alterum est occultum, al- terum vero manifestum nihil facit ad re- Nam enim accipitur illic manifestam pro rapina.